

РОЗДІЛ II. УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

*Балахонова О.В., доктор економічних наук,
професор, професор кафедри бізнесу і права,
Вінницький соціально-економічний інститут
університету «Україна»*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1447-4560>

*Павлюк Т.М., магістрант 2-го року
підготовки, спеціальність «Менеджмент»,
Вінницький соціально-економічний інститут
університету «Україна»*

DOI: <https://doi.org/10.58521/2521-1390-2023-25-3>

**ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В
ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

**INFORMATION SUPPORT FOR MANAGEMENT DECISIONS IN
INVESTMENT ACTIVITIES**

Анотація. Досліджено, що в діяльності компанії важлива роль приділяється інформаційному забезпеченню, оскільки підприємству важливо інформувати та забезпечувати інформаційним менеджментом підприємство. Досліджено процес прийняття управлінських рішень. Процеси та програми, які використовують закордоном та в Україні допомагають підприємству краще розвиватися в інформаційному забезпеченні. Досліджено різні міжнародні системи, що використовують у процесі прийняття рішення в інвестиційній діяльності: системи підтримки прийняття рішень DSS (Decision Support System), цільові комплексні програми, "аналіз вигід і витрат", системи оперативної аналітичної обробки OLAP (OnLine Analysis Processing). Наведено основні види інформаційних ресурсів. Запропоновано план прийняття рішення, який ґрунтується на стадіях прийняття рішення.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, управлінське рішення, система, інформаційні ресурси.

Abstract. It has been investigated that an important role is given to information provision in the company's activities, since it is important for the enterprise to inform and provide the enterprise with information management. The process of making management decisions has been studied. Processes and programs that are used abroad and in Ukraine help the enterprise to develop better in information provision. Various international systems used in the decision-making process in investment activities were studied: decision support

systems DSS (Decision Support System), target complex programs, «benefits and costs analysis», operational analytical processing systems OLAP (OnLine Analysis Processing). The main types of information resources are given. A decision-making plan based on decision-making stages is proposed.

Keywords: information support, management decision, system, information resources.

Постановка проблеми: Вивчення і удосконалення інформаційного забезпечення є актуальною проблемою в сучасний період і сприяє швидкому досягненню поставлених цілей та задач по розвитку і формуванню підприємства.

В даний час інформаційне забезпечення є важливим кроком для прийняття рішення, тому проблема в тому що на даний час інформаційно забезпечити підприємство дуже важко, тому необхідно більш детально дослідити як краще забезпечити підприємство, та які програми слід використовувати.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед українських дослідників проблеми інформаційного забезпечення насамперед слід відмітити А. Правдюк, А.М. Березу, І. Вовчак, С. Глівенко та інших.

Формулювання цілей. Метою статті є дослідження інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу. В діяльності підприємства важливим кроком є інформаційне забезпечення прийняття рішень.

Прийняття управлінських рішень – це процес розробки та вибір управлінського рішення.

Управлінське рішення – результат вибору суб'єктом (органом) управління способу дій, спрямованих на розв'язання певної проблеми управління.

Процес прийняття рішень дуже важкий та займає багато часу, тому, щоб процес проводився швидше використовують інформаційні забезпечення, тобто різні програми, для того, щоб було комфортніше приймати рішення.

Для прийняття рішення в інвестиційній діяльності використовують різні міжнародні системи, перша із них це:

1. Системи підтримки прийняття рішень DSS (Decision Support System) – це система, яка являє собою інформаційні системи, у них за допомогою дуже складних різних запитів, здійснюється аналіз прийняття рішення. Наприклад, як штучний інтелект, робот за допомогою якого, можна зрозуміти, як прийняти рішення та, як це виглядає збоку [7, 9, 12, 16, 20, 22].

2. Наступні програми, які використовуються для прийняття управлінських рішень це – цільові комплексні програми (ЦКП), програми, які приймають рішення довгий період часу, і приймаються рішення на всіх рівнях управління підприємства. Найважливішими характеристиками ЦКП є: наявність чіткої установки, для чого ми приймаємо це рішення, кількісно визначити, які ресурси ми будемо використовувати для прийняття цього рішення, розподіл головних прийнятих рішень на підрішення, тобто кожний раз приймати якісь маленькі рішення, щоб отримати результат і прийняти загальне рішення. Методику та організацію ЦКП розглянемо на рис. 1 [7, 9,

12. 16, 20, 22].

3. Ще одна програма, яка має глибший підхід до прийняття якогось рішення є «аналіз вигід і витрат», ця програма більш популярна у Канаді, вона зазначається, у тому що, коли приймається рішення, щодо якогось проекту, керівники підприємств повинні зробити аналіз вигід з цього проекту, тобто чи будуть вони в плюсі та витрат на цей проект. Порівняти вигід і витрати і вирішити чи цей проект їм вигідний [7, 9, 12. 16, 20, 22].

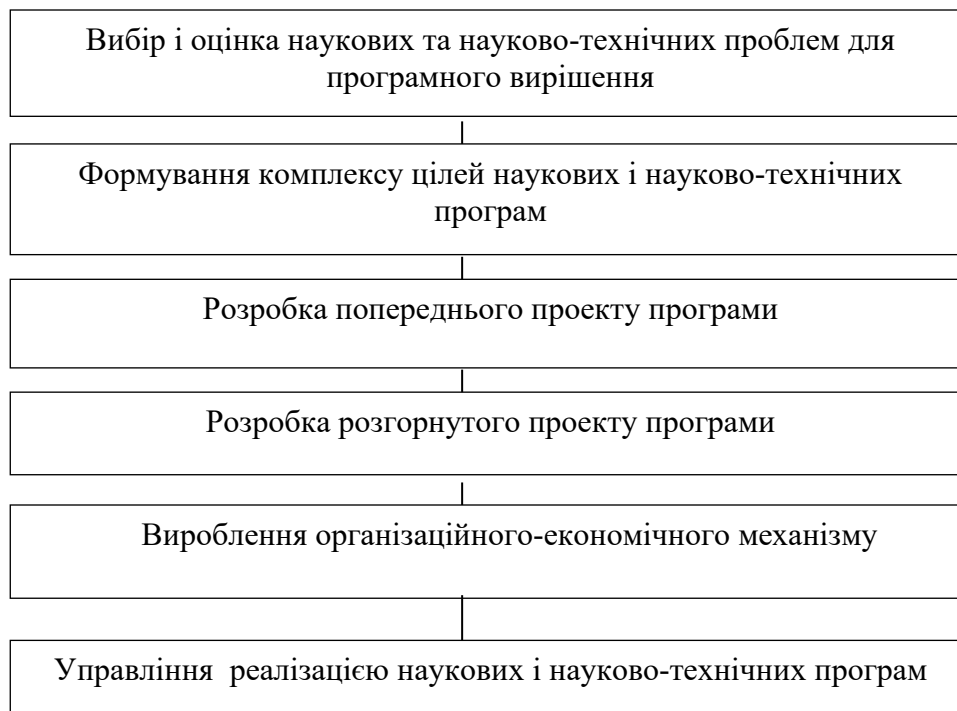

Рис. 1. Методика та організація ЦКП

4. Наступними системами є системи оперативної аналітичної обробки *OLAP* (OnLine Analysis Processing). Застосовується у цих системах багато процесна обчислювальна техніка, вони накопичують всю ту інформацію, що є у підприємстві та відкриває до нього доступ у потрібний вам момент, корисна система для тих, хто може забути інформацію, яку вже використовував [7, 9, 12. 16, 20, 22].

Також, для повноцінного прийняття рішення та, щоб його виконували працівникам підприємства в інформаційному менеджменті, важливою є мова користувача та повідомлення, якщо керівник буде приймаючи рішення говорити незрозумілою для підлеглих мовою то його просто не зрозуміють і не зможуть виконувати те рішення, яке прийняв керівник. Також важливим є знання керівника, обсяг інформації, яку він знає для прийняття рішення.

Одним з критеріїв прийняття рішення є інформаційні ресурси, з яких черпається інформація [5, 7, 9, 12. 16, 20, 22].

Інформаційні ресурси – документи і масиви документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних, депозитаріях, музейних

сховищах і т.і.) чи інформаційних продуктів певного призначення, що необхідні для забезпечення інформаційних потреб споживачів у визначеній сфері діяльності.

Види інформаційних ресурсів:

- Новинні стрічки, online-новини, найпоширеніше використання, яких є у закритих, відкритих та гібридних формах доступу. Наприклад офіційні чи закриті сторінки на платформах сторінки відносяться до гібридних форм доступу. Де здебільшого необхідна авторизація користувача, або ж дозвіл на перегляд прихованої інформації.

- Підписки на електронні копії періодичних видань. Деякі газети і журнали випускають свої повні електронні копії і надають до них доступ.

- Доступ до електронних архівів і баз даних, що містить інформацію з найрізноманітніших питань.

- Аналітичні звіти і дослідження. Замість того, щоб надавати клієнту доступ до баз даних, компанія може сама, за замовленням клієнта, провести аналіз зберігаються в базі матеріалів та підготувати для клієнта звіт по його питанню.

- Власні аналітичні матеріали і прогнози. Поряд з аналізом баз даних, компанія може своїми силами аналізувати ринки, політичну та економічну ситуацію і робити свої прогнози та дослідження.

Інформація в FTP-архівах розділена на три категорії:

- Захищена інформація, режим доступу до якої визначається її власниками і дозволяється за спеціальною угодою із споживачем. До цього виду ресурсів належать комерційні архіви (наприклад, комерційні версії програм в архівах <ftp.microsoft.com> або <ftp.bsdi.com>), закриті національні та міжнародні некомерційні ресурси (наприклад, роботи за міжнародними проектами CERN або IAEA), приватна некомерційна інформація з спеціальними режимами доступу (приватні благодійні фонди, наприклад).

- Інформаційні ресурси обмеженого використання, до яких відносяться, наприклад, програми класу shareware (Trumpet Winsock, Atis Mail, Netscape, і т. ін.). В даний клас можуть входити ресурси обмеженого часу використання (поточна версія Netscape перестане працювати в червні якщо тільки хтось не зламає захист) або обмеженого часу дії, тобто користувач може використовувати поточну версію на свій страх і ризик, але ніхто не буде надавати йому підтримку.

- Вільно розповсюджені інформаційні ресурси або freeware, якщо мова йде про програмне забезпечення. До цих ресурсів відноситься все, що можна вільно отримати по мережі без спеціальної реєстрації. Це може бути документація, програми або щонебудь ще. Найвідомішими вільно розповсюджуваними програмами є програми проекту GNU Free Software Foundation. Слід зазначити, що вільно розповсюджується програмне забезпечення не має сертифіката якості, але як правило, його розробники відкриті для обміну досвідом.

Для хорошого інформаційного забезпечення потрібно слідувати деяким правилам та плану.

Проект інформаційного забезпечення важливий крок у прийнятті рішень. Вище ми вже вказували деякі програми для прийняття рішення. Але для кращого прийняття рішень можна придумати і свою програму для цього і потрібен план прийняття рішень.

План прийняття рішення в першу чергу ґрунтується на стадіях прийняття рішення:

1. Потрібно виявити проблему, заради якої потрібно прийняти рішення, встановити потрібні критерії для прийняття рішення;
2. Точне визначення даної проблеми, щоб прийняти вірне рішення;
3. Прийняття самого рішення;
4. Виконання його;
5. Та контролювати виконання цього рішення.

Працівникам потрібно зрозуміти ту інформацію і те рішення, яке вони мають виконати для цього потрібно:

1. Контролювати діяльності виконання рішення, працівникам звикати до нового та нових можливостей;
2. Оцінювати, як виконують прийняте рішення працівники і як оцінки впливають на підприємство;
3. Зпрогнозувати результати які є для того, щоб розробити подальші дії і подальші прийняття рішень;
4. Оцінка діяльності підприємства.

На нашу думку, для підприємства буде краще, придумати свою програму для прийняття рішень. Вона може складатися з логічних та аналітичних чинників. В цій програмі може бути використовувати хороші та погані сторони прийняття рішень, спілкувати з працівниками щодо прийняття якогось рішення, коли приймаєш рішення воно може бути вже в телефоні, де його можуть побачити працівники.

Також можна придумати таку програму і на комп'ютері використовуючи ті програми, які вже були описані для покращення прийняття рішення.

Прийняття рішення це складний процес, і для нього потрібно багато часу і можливо різноманітних програм, але інформаційне забезпечення полягає в більшості у інформації, яка доноситься до працівників. Зазвичай інформація передається у вигляді наказів, конференцій і так далі.

Наказ – це розпорядчий документ, який видається керівником установи на правах єдиначальності та в межах своєї компетенції, обов'язковий для виконання підлеглими. Зазвичай, саме через накази передається прийняття рішень.

Висновки. Отже, інформаційне забезпечення прийняття рішень дуже важливе, завдяки ньому приймається та виконуються різні управлінські рішення. Головним критерієм управлінського рішення є інформаційні ресурси з яких працівники та керівники черпають інформацію для виконання рішення.

Список використаних джерел

1. Лавінський Г.В., Оболонська Т.Є., Мариниченко Б.В. Автоматизовані системи обробки економічної інформації. Київ: Вища школа. 2015. 287 с.

2. Андрій Правдюк. Інформаційне забезпечення управління підприємницькою діяльністю на засадах інституціоналізму: Монографія. Київ: Центр навчальної роботи. 2019. 355 с.
3. Береза А.М. Основи створення інформаційних систем. Київ: КНЕУ. 2016. 214 с.
4. Вовчак І. Інформаційні системи та комп'ютерні технології в менеджменті: Теоретичні положення, приклади використання, методичні рекомендації по впровадженню: навч. посібник для інж.-екон. та екон. спец. ВНЗ. Тернопіль: Карт-бланш, 2018. 286 с.
5. Глівенко С. Інформаційні системи в менеджменті: навч. посіб. для студ. екон. спец. вищих навч. закл. Суми: Університетська книга, 2019. 351 с.
6. Гордієнко І. Інформаційні системи і технології в менеджменті: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. Дисципліни. Київ: КНЕУ, 2018. 259 с.
7. Інформаційні системи і технологи в економіці: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. В.С. Пономаренка. Київ: Видавничий центр «Академія». 2019. 544 с.
8. Новак В. Інформаційні системи в менеджменті: підручник для студ. вищих навч. закл. Київ: Каравела, 2020. 616 с.
9. Балахонова О.В. Актуальні проблеми економіки і менеджменту: теорія, інновації та сучасна практик. Колектив моногр., книга восьма / за ред. д.е.н, проф. Кузнєцова Е.А. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 424 с.
10. Балахонова О.В., Мельниченко Д.О. Удосконалення системи управління персоналом в лікувально-профілактичній установі. *Матер. VIII міжнар. науково-практ. конф. «Глобалізація: співвідношення міжнародних та національних економічних інтересів під впливом нових викликів»* (9 квітня 2021) Одеса, 2021. С. 55-59.
11. Балахонова О.В. Подвійність управлінського консультування: професійна діяльність і ділова активність. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління: зб. наук. праць*. Одеса: Одеський національний університет ім. І. Мечникова, 2018. Вип. 1/38. Т. 17. С.42-52.
12. Балахонова О.В. Сучасні тенденції в системі управлінської звітності в контексті євроінтеграційних процесів. *Матер. III міжнар. науково-практ. конф. «Фінансові та економічні аспекти підприємництва»* (12-13 грудня 2018). Ірпінь, 2018. С.113-115.
13. Балахонова О.В., Коломієць М.В. Ресурсна база сучасного розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. *Економіка. Фінанси. Право*. № 11/1. 2017. С. 54-58.
14. Балахонова О.В., Захарченко Н.В. Теорія і практика регулювання економічних відносин у нестабільному середовищі. *Міжн. наук. вир. журнал «Сталий розвиток економіки»*. № 2. 2017. С.83-89.
15. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Одінцова О.О. Механізм формування конкурентоспроможності підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-34-626.

16. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П., Циганчук В.А. Методи формування конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-82>.

17. Балахонова О.В., Леухін К.К. Методика аналізу структури власного капіталу підприємства. *Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка*. 2020. № 2. С. 14-18.

18. Балахонова О.В., Леухін К.К. Генезис основних етапів розвитку власного капіталу. *Подільський науковий вісник. Науки: економіка, педагогіка*. 2020. № 1. С. 14-18.

19. Гріщенко І.В., Ковбій А.С., Рибчинський Б.В., Макогон Н.А. Забезпечення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств. *Сучасна наука: проблеми, перспективи, інновації: Міжнародна науково-практична конференція викладачів, практичних працівників, молодих учених та студентів*, м. Вінниця, 11-12 листопада 2020 р., 2020. С. 351-353.

20. Гріщенко І.В., Приленська О. Стійкий розвиток підприємницького сектору економіки України на основі проектування інвестиційно-інноваційного потенціалу. *Сучасна наука: проблеми, перспективи, інновації: Міжнародна науково-практична конференція викладачів, практичних працівників, молодих учених та студентів*, м. Вінниця, 11-12 листопада 2020 р. 2020. С. 348-351.

21. Гріщенко І.В., Кобаль О.А. Завдання оцінки фінансового стану підприємства. *Соціально-економічні трансформації у розвитку держави: зб. наук. праць. Всеукраїнська науково-практична конференція*, м. Вінниця, 22-23 квітня 2021 р. Вінниця. С. 74-77.

22. Гріщенко І.В. Методи оцінки поточного фінансового стану підприємства. *Соціально-економічні трансформації у розвитку держави: зб. наук. праць. Всеукраїнська науково-практична конференція*, м. Вінниця, 22-23 квітня 2021 р. Вінниця. С. 77-80.

23. Гріщенко І.В., Гринчук Т.П. Основні аспекти фінансового планування в системі фінансової безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. Вип. № 22/2020. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-14>.

24. Гріщенко І.В., Білецька Н.В., Циганчук В.А., Мазур О.В. Методи забезпечення ефективності інвестиційно-інноваційних проектів. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2020. Вип. 60. С. 30-34.